

A NAV nemzetközi bűnügyi együttműködést érintő sajátosságai

A NAV Bűnügyi Főigazgatósága (NAV BFIG) és a Bűnügyi Igazgatóságok (BI) által folytatott nemzetközi bűnügyi együttműködés alapvetően a NAV nyomozó hatóságának saját nyílt, illetve operatív ügyeinek támogatásán, a külföldi társhatóságok megkereséseinek teljesítésén keresztül valósul meg. Természetesen, a jegyzetben érintett egyéb, kapcsolódó, támogató jellegű, a bűnügyi együttműködés fokozását célzó és nemzetközi környezetben megvalósuló oktatások, tréningek szervezése, az azokon való részvétel, valamint a nemzetközi pályázatok, pénzügyi források kiaknázása szintén hozzájárul a sikeres nemzetközi bűnügyi együttműködés lebonyolításához.

A stratégiai irányvonalak mentén kialakított, szisztematikusan fejlesztett együttműködés eredményeként a 2017-ben a NAV BFIG és BI-k által folytatott kooperáció keretében mintegy 1300 esetben került sor információcserére nemzetközi partnereinkkel. De az Europol tevékenysége szempontjából megközelítve a kérdést elmondhatjuk, hogy mintegy 300 ügyben nyújtott támogatást az Europol a NAV BFIG számára.

Ez utóbbi támogatás alatt az Ügynökség elemző kapacitásainak, szakértők és eszközök hazai operatív tevékenységek során való, akár helyszíni jelenlét formájában történő alkalmazását érthetjük (helyszíni támogatás, illetve találkozók finanszírozása). Az Europol-együttműködés elősegítése érdekében került sor az Ügynökség biztonságos hálózata (ESN) végpontjainak kialakítására a Bűnügyi Főigazgatóságnál és a Bűnügyi Igazgatóságoknál, valamint a Pénzmosás és Terrorizmusfinanszírozás Elleni Irodánál.

Az Europol-együttműködés mellett a NAV bűnügyi szolgálata aktívan használja ki az Interpol-csatornát és a bilaterális, multilaterális együttműködések lehetőségeit is.

2017 decemberében került sor Hollandiában az ENFIN (European Network for Financial Investigations – Pénzügyi Nyomozások Európai Hálózata) megalakításának keretét adó együttműködési megállapodás aláírására – magyar delegáció részvételével. A kialakulóban lévő hálózat tagjai a bűnüldöző és adminisztratív hatóságok állományának képviselői és – az elképzelések szerint – a privát szektor képviselői lehetnek. Informális szakértői hálózati jellege mellett a remények szerint segítheti majd akár a bűnügyi információcserét is.

A 2014-ben a Belügyminisztérium és a NAV együttműködésével létrejött Nemzetközi Pénzügyi Nyomozói Akadémia (ICOFI) 2017-ben már 7 tréninget, illetve konferenciát bonyolított le 11 ország összesen csaknem 120 szakemberének részvételével.

Az OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development – Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet) különböző szakmai Fórumainak projektjein, programjain a NAV érintett szervezeti egységei is részt vesznek. Az Adó és Bűncselekmények Fóruma, valamint az adóbűncselekmények nyomozásáért felelős vezetők találkozója kiváló platform az együttműködés stratégiai szintű támogatására.²⁴⁵

A NAV BFIG tevékenysége során az Európai Csalás Elleni Hivatallal (OLAF) történő együttműködés is szerepet kap a nemzeti bűnüldözési érdekek hatékonyabb érvényesítése érdekében, amely értelmében konkrét nyomozások mentén, valamint stratégiai szinten is megvalósul a vonatkozó törvényi előírások szerinti együttműködés.

A specifikus, egyes bűncselekménytípusok elleni fellépést támogató nemzetközi szervezetek kiváló példájaként említhető az EU Szellemi Tulajdoni Hivatala²⁴⁶ (European Union Intellectual Property Office – EUIPO). A Hivatal *„az európai uniós védjegyekkel és formatervezési mintákkal kapcsolatos feladatokat látja el. A hivatal működteti emellett a szellemi tulajdoni jogsértések európai megfigyelőközpontját és a gazdátlan*

²⁴⁵ További részletek olvashatók a NAV Központi Irányítás Nemzetközi Főosztályt bemutató részben.

²⁴⁶ <https://euipo.europa.eu/ohimportal/hu>

művek adatbázisát.”²⁴⁷ A NAV egyes szakterületei érintettségük mértékének megfelelően részt vesznek a Hivatallal történő együttműködésben, delegáltjaik a képzések aktív résztvevői, illetve az Europol IPC3 (Intellectual Property Crime Coordinated Coalition – IPC3) dedikált egysége által nyújtott támogatást veszik igénybe (nyomozások támogatása, elemzések készítése, képzések). Az IPC3 említésére azért ebben a bekezdésben kerül sor, mivel az EUIPO anyagi forrást biztosít az Europol számára az egység működtetéséhez, ezáltal áttételesen operatív módon is támogatja a tagállami hatóságokat.

Az együttműködés különböző vetületeinek említésekor mindenképp ki kell emelni a NAV BFIG stratégiai irányvonalainak történő megfelelést, amely értelmében hangsúlyos eleme a nemzetközi szintű kooperációnak a vagyonszerzés, vagyonszerzés megvalósítása, támogatása. Ez egyrészt a bűnüldöző hatóságok közötti bilaterális, multilaterális együttműködés, másrészt a nemzetközi szervezetek által nyújtott támogatások kiaknázása útján megvalósuló tevékenységet jelent. Természetesen megfelelő jogszabályi alapokon nyugvó együttműködésről beszélünk, amely alapot számos nemzetközi jogi instrumentum, egyezmény teremt meg. A NAV bűnüldözési szakterületének szerepe ezen a területen sem kizárólag az együttműködés nyomozások keretében történő megvalósítására korlátozódik, hiszen ellátjuk például azon szakdiplomáciai feladatokat is, amelyek a hatékony és jogszabályoknak megfelelő együttműködés lebonyolítását segítik. Példaként említhető az Európa Tanács (*Council of Europe*) által rendszeresen megrendezett, *a pénzmosásról, a bűncselekményből származó jövedelmek felkutatásáról, lefoglalásáról és elkobzásáról, valamint a terrorizmus finanszírozásáról* szóló, *Varsóban 2005. május 16-án kelt, hazánkban a 2008. évi LXIII. törvénnyel kihirdetett Egyezményben (Varsói Egyezmény, vagy az Európa Tanács által alkalmazott kód alapján CETS 198)* Részes Államok képviselőinek konferenciája, azaz a Felek Konferenciája (Conference of Parties, COP). Ebben az esetben a hazánk képviselőjét ellátó személyt delegáló intézmény kijelölése eseti jelleggel történt, a folya-

²⁴⁷ https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/euipo_hu

mat eredményeként 2013. június 7-től a Felek Konferenciáján Magyarországot a NAV bűnügyi szakterülete képviseli, a delegációvezetői és a tagságból fakadó egyéb koordinációs feladatokat is a NAV BFIG állományából kijelölt személy látja el.

A fentiekben – a teljesség igénye nélkül – felvázolt együttműködések természetesen a jegyzet keretében részletesen kimunkált, a bűnüldöző szervek nemzetközi bűnügyi együttműködését szabályozó, tehát egységesen alkalmazandó jogszabályi keretrendszerben értelmezhetőek. Ugyanakkor a NAV sajátosságaiból adódóan léteznek olyan együttműködést lehetővé tevő nemzetközi instrumentumok, amelyek ismerete elengedhetetlen a pénzügyi nyomozók számára. Ezek közül az EU-ról szóló szerződés K.3 cikke alapján létrehozott, a vámigazgatási szervek közötti kölcsönös segítségnyújtásról és együttműködésről szóló, Brüsszelben 1997. december 18-án kelt Egyezmény ismerete mindenképp szükségszerű, hiszen rendkívül széleskörű felhatalmazást ad a hatóságok számára a nemzetközi együttműködés megvalósításához.

A vámigazgatási szervek közötti kölcsönös segítségnyújtásról és együttműködésről szóló Egyezmény (Nápoly II.)

1985. június 14-én Belgium, Németország, Franciaország, Luxemburg és Hollandia a belső határok fokozatos megszüntetéséről Megállapodást kötött a luxemburgi Schengenben, majd a végrehajtás elősegítésére 1990. június 19-én került sor a Schengeni Végrehajtási Egyezmény (SVE) aláírására, mely számos nemzetközi egyezménynek, megállapodásnak is alapját képezi, például a Nápoly II. Egyezménynek is, a speciális együttműködési formák tekintetében.

Az EU-ról szóló szerződés K.3 cikke alapján létrehozott, a vámigazgatási szervek közötti kölcsönös segítségnyújtásról és együttműködésről szóló, Brüsszelben 1997. december 18-án kelt Egyezményt²⁴⁸ hazánkban a 2006. évi LXXXIX törvénnyel hirdették ki.

²⁴⁸ Forrás: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:41998A-0123\(01\)&from=HU](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:41998A-0123(01)&from=HU)

A megállapodás értelmében az EU tagállamainak vámigazgatási szervei kölcsönösen segítséget nyújtanak egymásnak és együttműködnek a nemzeti vámjogszabályok megsértésének megelőzése és felderítése, illetve a közösségi és nemzeti vámjogszabályok megsértésének üldözése és megbüntetése érdekében.

Az Egyezmény

- kiváló lehetőséget biztosít a tagállami vámegyüttműködésre;
- meghatározza az együttműködés általános körét, a nemzeti központi egységeket (amelyek felelősek a kölcsönös segítségnyújtás és együttműködés koordinálásáért);
- ismerteti a megkeresések tartalmi és formai kellékeit, és
- részletezi az együttműködés különös formáit.

Titkos információgyűjtés keretében a nemzeti vámjogszabályok megsértésének megelőzése és felderítése, nyílt büntetőeljárásban a közösségi és nemzeti vámjogszabályok megsértésének üldözése és megbüntetése esetén alkalmazható.

A határon átnyúló együttműködésre vonatkozó szabályok alapvetően azon jogsértések esetében alkalmazandóak, amelyekre a határon átnyúló együttműködés kiterjed.²⁴⁹ Az egyezmény kiegészíti a bűnügyi jogsegélyre vonatkozó rendelkezéseket; a tagállamok vám- és más hatóságai közötti

²⁴⁹ 19. cikk (2) Az (1) bekezdés szerinti, határokon átnyúló együttműködés a következő jogsértések megelőzését, felderítését és üldözését szolgálhatja:

- a) kábítószer és pszichotróp anyagok, fegyver, lőszer, robbanóanyag, kulturális javak, veszélyes és mérgező hulladék, nukleáris anyag vagy nukleáris, biológiai vagy vegyi fegyverek előállítására szánt anyagok vagy berendezés (tiltott áruk) tiltott kereskedelme;
- b) az Egyesült Nemzetek kábítószeres és pszichotróp anyagok tiltott kereskedelme elleni egyezménye I. és II. táblázatában felsorolt kábítószer jogellenes előállítására szánt anyagok (prekurzorok) kereskedelme;
- c) adóköteles áru határon átnyúló tiltott kereskedelmi forgalma az adó elkerülése, vagy az áru kivitelével, illetve behozatalával kapcsolatos állami kifizetés jogosulatlan megszerzése céljából, amennyiben a kereskedelem mértéke és az annak a vonatkozó adó- vagy támogatás mértékében megtestesülő kockázata akkora, hogy az az Európai Községek vagy a tagállamok költségvetésére nézve jelentős költségvonzattal járhat;
- d) a közösségi vagy nemzeti jogszabályok által tiltott bármely más áruforgalom.

együttműködést szabályozó két- vagy többoldalú megállapodásokban szereplő kedvezőbb rendelkezéseket; egyéb külön megállapodásokat.

Együttműködése során az a tagállami hatóság is jogalapként használhatja az Egyezményt, amelynek jogköre a rendelkezések végrehajtására nemzeti szinten kiterjed, így például rendőrség is. A vámigazgatási hatóságok közötti kölcsönös segítségnyújtásra adatkérést, megfigyelés iránti megkeresést, vizsgálat iránti megkeresést vagy értesítést követően kerül sor; történhet spontán módon megkeresés nélkül is, ilyen esetek lehetnek például a lelezett megfigyelés és a megkeresés nélküli információközlés.²⁵⁰

A leggyakrabban alkalmazott együttműködési forma az információkérés. A megkereső hatóság kérelmére a megkeresett hatóság minden olyan információt közöl, amely lehetővé teheti a jogsértések megelőzését, felderítését és üldözését, továbbá az egyezmény a 14. cikkében rendelkezik arról, hogy az információkérés során átadott iratok a megkereső hatóság tagállamának hatóságainál bizonyítékként a nemzeti jog szerint felhasználhatóak.

Az Egyezmény által nyújtott különös együttműködési formák – melyek hasonlóságot mutatnak a SVE által meghatározott együttműködési formákkal – az alábbiak:

- határon átnyúló üldözés;
- határon átnyúló megfigyelés;
- ellenőrzött szállítás;
- fedett nyomozás;
- közös különleges nyomozócsoportok felállítása.

Az egyezmény rendelkezéseinek végrehajtását megkönnyítendő kidolgozásra került egy kézikönyv, amely az első részében az általános szabályok magyarázatát²⁵¹ tartalmazza, ezen kívül a megkeresések ajánlott formanyomtatványát (III. rész),²⁵² valamint angol nyelvű katalógus formájában a

²⁵⁰ Forrás: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=LEGISUM%3A133-051>

²⁵¹ Alapul szolgáló Tanácsi dokumentum: 13615/05 ENFOCUSTOM 61

²⁵² Alapul szolgáló Tanácsi dokumentum: 13615/05 ADD1 ENFOCUSTOM 61

Központi Koordináló Egységek adatait és a végrehajtás nemzeti szabályrendszerének rövid ismertetését (II. rész).²⁵³ Egy külön kézikönyv keretében került kidolgozásra a különös együttműködési formák végrehajtását segítő, legjobb gyakorlatokat tartalmazó segédlet.

Konkrét példán keresztül szemléltetve a leggyakoribbnak tekinthető együttműködési formát, az információcserét, megállapítható, hogy jellemzően adó- és vámadatok, céginformációk, telefon-előfizetők, bankszámlák adatainak beszerzése, de akár egyes gazdasági események tartalmának megismerése is tárgyát képezi a megkereséseknek. Természetesen figyelemmel kell lenni ugyanakkor arra, hogy ez a típusú együttműködés hazánkban nem helyettesítheti a bizonyítékok beszerzését célzó jogsegély típusú együttműködések, bár sok tagállam ezt máshogy értelmezi, és a Nápoly II. Egyezmény alapján kér okirati bizonyítékot átadni, vagy akár tanú kihallgatást lefolytatni.

Az együttműködés e formájának példájaként említhető a német hatóságok tipikus megkeresése, amelyben a drezdai vámnyomozó hivatal kérte egy magyar cég adatainak ellenőrzését, működésének megerősítését, a tulajdonosi adatokat, a cég telefonszámát, bankszámlaszámát, raktárkapacitásának igazolását. Szintén kérték az ügy célszemélyének priorálását, a hozzá köthető egyéb cégek adatait, valamint a dohánykereskedelemre vonatkozó hazai szabályozás rövid összefoglalását. Az ügy alapjául szolgáló német eljárás során 40 000 kilogramm dohányt foglaltak le a német hatóságok, és adócsalás miatt folytattak nyomozást.

A különleges együttműködési formákat alapul véve számos alkalommal került sor ellenőrzött szállítás lebonyolítására is, amely a NAV BFIG Bűnügyi Ellátó Főosztálya által végzett tevékenység.

²⁵³ Alapul szolgáló Tanácsi dokumentum: 15429/16 ENFOCUSTOM 238